

„ПОТОМКА”

Конкретните послания в поезията на Елисавета Багряна нерядко са свързани с естетиката и обществените норми от началото на 20-те години на XX век, както и с необходимостта от възраждане и укрепване на родовата памет на българската нация. Въпреки това, характерните за нейното творчество лирически образи са изключително въздействащи със своята непреходна духовна стойност.

В поетичния си сборник „Вечната и святата”, който включва и стихотворението „Потомка”, поетесата отново дава израз на своето различно възприятие за света и жената. Тя докосва сакралното пространство на човешката душа с лиричните ѝ образи, с жаждата ѝ към освободеност на човешкия дух от ограниченията, наложени над него. Въпреки стремежа на духа към примагливия небесен простор, лирическата героиня на Багряна остава здраво стъпила на земната повърхнина, от която черпи сила, жизненост и опора. Връзката с родовите корени придава устойчивост на духа, без която нейната същност е немислима.

В стихотворението „Потомка” откриваме повика на родовата памет, който утвърждава жизнената сила на героинята, възприемаща себе си като част от един древен народ и като дъщеря на родната земя. В търсенето на собственото и национално самочувствие, поетесата се обръща към образите на прародителите, отдалечени във времевото пространство, за да изгради мост към бъдещето. Своята значимост и самобитност героинята усеща именно посредством връзката си с корените на своя народ:

Но усещам, в мене бие древна,

скитническа, непокорна кръв.

Ролята на емоционалните представи е да се съставят образи, които да придадат плътност на отсъстващите белези на родовата памет. Създаденият нов образ е изграден чрез силата на вечната любов, неподвластна на забрани и разстояния. Нейни съюзници са нощта, вятърът и конят:

Конски тропот може би кънтял е

из крайдунавските равнини

и спасил е двама от кинжала

вятърът, следите изравнил.

Образите в този стих - пътят, вятърът, конят, спомагат за създаването на фолклорните послания и метафорични внушения. Неизчерпаемия път и неговата перспектива, илюстрират стремежа на волния и свободния човешки дух на лирическата героиня, стремежа ѝ към собствен избор. Конският тропот свързва реалността с въображаемото и с невидимото. Освобождава желанието за волност и независимост по неизбежния дълъг и труден път към щастието. Лирическата героиня неслучайно се идентифицира с тази „древна, скитническа, непокорна кръв” на предците си. Те определят нейния стремеж да следва безкрайния път на вятъра, който символизира свободната душа на жената - противопоставяща се на препятствията на обществените норми и каноните на бита, отказваща да бъде възприемана единствено като майка и съпруга. Лирическата героиня на Елисавета Багряна се самоопределя като вечната жена,

с

всички нейни слабости, с греховната си същност, но също така вдъхновителка и муза, сътворяваща и даряваща любов. Неслучайно естетическият идеал в „Потомка” е въплътен в усетите на жената, устремена към щастието на любовта, преодоляваща всички забрани и прегради пред нея. Както първата жена - Ева, тя се води от святото желание да продължи рода чрез вечната греховност, според библейския мит. Определящо е желанието на героинята да прекъсне всички нишки, които я обвързват с патриархалните нрави и морал, сковавачи жената, отнемачи ѝ правото на свободен избор. Поетесата утвърждава нов идеал, който предопределя промяната на настоящето и бъдещето. В него човешката личност на жената ще може да разгърне своите съкровени пориви според представата си за красотата на живота, но и своята отговорност за неговото съхраняване. Тя открива за себе си възторжена близост, която я дарява с радостта от свободата, от притеглянето към непознатото. Тази приобщеност към духовната същност на далечните предци е изразена чрез любовта към родната земя, чийто конкретен образ са

„крайдунавските равнини

”

Нейните образи носят метафорични внушения, съотнасящи се към самочувствието на потомците чрез унаследеното от тях. Без

„прародителски портрети“

и

„фамилна книга

”

,

без

„завети

”

,

единствено остава духовното родство. Неговата стойност обаче е многократно по-голяма от видимото, материализирано родство. Негов израз е именно онази

„непокорна кръв

”

,

която напомня настоятелно за себе си:

Тя от сън ме буди нощем гневно,

тя ме води към греха ни пръв.

Неочакваната поява на лирическото „аз“ в последното четиристишие впечатлява с контраста на позициите. Мотивът за греха и греховността е определен като естествено допустим в поведението на човека, понякога слаб пред житейските изпитания.

Лирическата изповедница е откровена:

Може би съм грешна и коварна,

може би сред път ще се сломя...

Изповедта на чувствата в стихотворението „Потомка“ въздейства върху читателя най-вече чрез една дълбоко художествена пластика на поетичното слово. Един явен витален патос утвърждава родовите ценности и съдейства за възприятието на подтекстовите послания към времето на потомците - да се осмисли кръстопътната ни история не в трагичен аспект, а оптимистично, като утвърждаване на копнежа по свобода в човешката същност на българина.

